

OD ISTOG PISCA

DNEVNIK JEDNOG ČAROBNJAKA

ALHEMIČAR

BRIDA

ANĐEO ČUVAR

NA OBALI REKE PJEDRE SEDELA SAM I PLAKALA

PETA GORA

VERONIKA JE ODLUČILA DA UMRE

ĐAVO I GOSPOĐICA PRIM

JEDANAEST MINUTA

PRIRUČNIK ZA RATNIKA SVETLOSTI

VEŠTICA IZ PORTOBELA

POBEDNIK JE SAM

ALEF

RUKOPIS OTKRIVEN U AKRI

PRELJUBA

PAULO KOELJO

Zahir

Prevela s portugalskog
Jasmina Nešković

■ Laguna ■

Naslov originala

Paulo Coelho

O ZAHIR

Copyright © 2005 by Paulo Coelho

This edition was published by arrangements with Sant Jordi Asociados, Barcelona, Spain All Rights Reserved

<http://paulocoelhoblog.com/>

Translation Copyright © za srpsko izdanje 2014, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

U kolima sam pomenuo da sam upravo stavio tačku na prvu verziju svoje knjige. Kad smo počeli da se penjemo uz jednu planinu u Pirinejima, koju smo smatrali svetom i na kojoj smo već doživeli izuzetne trenutke, upitao sam je da li želi da zna šta je glavna tema ili naslov knjige; odgovorila je da bi mi veoma rado postavila to pitanje, ali da iz poštovanja prema mom radu nije ništa pitala, samo se obradovala – i to veoma.

Rekao sam joj šta je naslov knjige i glavna tema. Nastavili smo da koračamo u tišini, a na povratku smo začuli neku buku; bio je to vetar koji je hujao kroz ogolele krošnje i spuštao se do nas, vraćajući planini njenu čaroliju, njenu moć.

Za vetrom je došao sneg. Zastao sam i posmatrao taj trenutak: pahulje koje padaju, suro nebo i nju pokraj sebe. Nju, koja je uvek bila pokraj mene, sve vreme.

Hteo sam to tada da kažem, ali sam ostavio za kasnije, da sazna tek kad bude prvi put listala ove stranice.

Ova knjiga je posvećena tebi, Kristina, ženo moja.

PISAC

*O Marija,
začela bez greha,
moli se za nas koji se u tebe uzdamo.*

Koji čovjek od vas imajući sto ovaca i izgubivši jednu od njih ne ostavi devedeset i devet u pustinji i ne ode za izgubljenom dok je ne nađe?

Jevanđelje po Luki, 15: 4

Kada se spremiš prema Itaci da pođeš,
treba da zaželiš da putovanje bude dugo,
pustolovina puno, puno saznanja.
Lestrigonaca, zatim Kiklopa,
razljućenog se Posejdona ne boj,
na takve nikad nećeš naići
dokle god ti je misao otmena, dokle god se fina
osećanja dotiču tvoga duha, tvoga tela.
Lestrigonce, zatim Kiklope,
Posejdona divljeg – nećeš sresti
ukoliko ih u svojoj duši ne skrivaš
i ukoliko ih tvoja duša ne stavi pred tebe.

Treba da zaželiš da putovanje bude dugo.
I mnogo letnjih jutara da bude
kada ćeš – s kojom li radosti, sa zahvalnošću! –
ući u luke, prvi put viđene,
da zastaneš pred trgovinama feničkim
i da se snabdeš prekrasnim stvarima:
sedefom i koralom, čilibarom, slonovačom,
i teškim mirisima svake vrste,
koliko god više možeš raskošnih teških mirisa;
u egipatske gradove mnoge da pođeš
da učiš, i da učiš od mudraca.

A na umu uvek da ti Itaka bude.
Da tamo stigneš, predodređeno je tebi.

Ali uopšte nemoj da ubrzavaš putovanje.
Bolje neka godine mnoge traju
i na ostrvo da već kao starac stigneš,

*obogaćen onim što si uz put stekao,
ne očekujući da ti Itaka pruži bogatstvo.*

*Itaka ti je dala divno putovanje.
Da nema nje, ne bi ni pošao na put.
Ali nema ništa više da ti da.*

*I ako je nađeš siromašnu, Itaka te nije prevarila.
Tako si mudar postao, s tolikim iskustvom,
pa ćeš razumeti već šta to Itake znače.**

Konstantin Kavafi

* Preveli Ksenija Maricki Gađanski i Ivan Gađanski.

Prema recima Horhea Luisa Borhesa, ideja o Zahiru potiče iz islamske tradicije, a pretpostavlja se da je nastala u XVIII veku. Zahir na arapskom znači vidljiv, prisutan, onaj koji ne može da ostane neopažen. Nešto, ili neko, što nam, čim ga upoznamo, postepeno zaokuplja misli, sve dok nas potpuno ne onemogući da se usredsredimo na išta drugo. To se može smatrati svetošću, ili ludilom.

Fobur Sen-Per, *Enciklopedija fantastičnog*, 1953.

Sadržaj

JA SAM SLOBODAN ČOVEK	17
HANSOVO PITANJE	65
ARIJADNIN KONAC	189
POVRATAK NA ITAKU	303
<i>Piščeva napomena</i>	339
<i>O piscu.</i>	341

JA SAM
SLOBODAN ČOVEK

O na, Ester, ratni dopisnik, tek pristigla iz Iraka jer bi napad na tu zemlju mogao da započne svakoga časa. Trideset godina, udata, bez dece. On, čovek neutvrđenog identiteta, približno između dvadeset i tri i dvadeset i pet godina, crnomanjast, s mongolskim crtama. Oboje viđeni poslednji put u kafeu u ulici Fobur Sent-Onore.

Policija je obavještena o tome da su se i ranije sastajali, iako niko nije znao koliko puta: Ester je stalno govorila da je taj čovek – koji je svoj identitet skrivao iza imena Mihail – neko veoma važan, premda nikad nije objasnila da li je bio važan za njenu novinarsku karijeru ili, pak, za nju, kao ženu.

Policija je započela rutinsku istragu. Razmatrane su mogućnosti otmice, ucene, otmice koja se okončala smrću – što nimalo nije bilo čudno, budući da je njen posao podrazumevao česte kontakte s ljudima povezanim sa terorističkim ćelijama, od kojih je prikupljala informacije. Otkrili su da je sa njenog bankovnog računa tokom

nekoliko nedelja, koje su prethodile nestanku, u više mahova podizana ista suma novca: islednici su smatrali da bi to moglo imati veze s plaćanjem informacija. Nije ponela ništa od odeće, ali, začudo, njen pasoš nije pronađen.

On, stranac, veoma mlad, bez dosijea u policiji, bez ikakvog traga koji bi omogućio njegovu identifikaciju.

Ona, Ester, s dve međunarodne nagrade za novinarstvo, trideset godina, udata.

Moja žena.

Odmah sam proglašen sumnjivim i priveden – jer sam odbijao da otkrijem svoj alibi na dan njenog nestanka. Ali tamničar otvara vrata i kaže da sam slobodan.

Otkud najednom slobodan? Otud što u današnje vreme svi znaju sve o svakome, dovoljno je samo zatražiti informaciju i ona je već tu: gde je upotrebljena kreditna kartica, koja mesta posećujemo, s kim spavamo. U mom slučaju bilo je još lakše: jedna žena, takođe novinar, prijateljica moje žene, ali razvedena – zbog čega je mirne duše mogla da izjavi da je spavala sa mnom – ponudila je da svedoči u moju korist, čim je saznala da sam pritvoren. Navela je konkretne dokaze da sam bio sa njom onog dana i noći kad je Ester nestala.

Idem na razgovor sa glavnim inspektorom koji mi vraća moje stvari, izvinjava se, potvrđuje da je moje privođenje po kratkom postupku sprovedeno u skladu sa zakonom, te da ne mogu da tužim državu. Objašnjavam mu da mi nije ni na kraj pameti da učinim tako nešto, jer

znam da je svaka osoba u svako doba pod sumnjom i pod neprestanim nadzorom, čak i kad nije počinila nikakav zločin. – Slobodni ste – kaže, ponavljajući tamničareve reči. Pitam, da li je moguće da se mojoj ženi zaista nešto dogodilo. Već mi je i ranije napominjala da je, zbog razgranate mreže kontakata u terorističkom podzemlju, s vremena na vreme, imala utisak da je neko prati, izdaleka.

Inspektor se pravi da je prečuo moje pitanje. Ja naveljujem, ali on i dalje ćuti.

Pitam ga da li ona može da putuje sa svojim pasošem, on kaže da može, jer nije ni za šta osumnjičena: zašto onda ne bi mogla slobodno da izlazi i ulazi u zemlju?

– Znači, postoji mogućnost da nije više u Francuskoj?

– Zar ne mislite da vas je mogla ostaviti zbog devojke s kojom spavate?

To se vas ne tiče, odgovaram. Inspektor zastaje na trenutak, postaje ozbiljan, kaže da sam priveden jer je to rutinski postupak, ali iskreno žali zbog nestanka moje žene. I on je oženjen, i mada ne voli moje knjige (dakle, on zna ko sam! nije tolika neznalica kao što izgleda), uspeva da se uživi u moj položaj, zna da preživljavam teške trenutke.

Pitam ga šta treba da radim od sad pa nadalje. On mi daje svoju posetnicu, moli me da ga obavestim ako bilo šta saznam – a to je prizor koji viđam u svakom filmu, i ne deluje mi ubedljivo; inspektori uvek znaju više od onog što kažu.

Pita me da li sam nekad sreo onu drugu osobu s kojom je Ester bila poslednji put kad je viđena. Odgovaram da znam njegovo tajno ime, ali da ga nikad nisam lično upoznao.

Pita da li imamo problema u kući. Kažem da smo zajedno više od dve godine, i da imamo probleme uobičajene u svakom braku – ni manje, ni više.

Pita, delikatno, da li smo u poslednje vreme razgovarali o razvodu, ili da li je moja žena pomišljala na razvod. Odgovaram da takva mogućnost nikad nije ni spomenuta, iako smo se – ponavljam – „kao svi bračni parovi“, s vremena na vreme, svađali.

Cesto ili samo s vremena na vreme?

S vremena na vreme, uporno tvrdim.

Pita, još delikatnije, da li je ona sumnjala u moju vezu sa njenom prijateljicom. Kažem da je to bio prvi – i poslednji – put da smo spavali zajedno.

Nije to nikakva veza. Stvar je u tome što nismo imali o čemu da pričamo; dan je bio dug i dosadan, i nismo znali šta da radimo posle ručka, a igra zavođenja je nešto što u nama uvek budi volju za životom i zato smo završili u krevetu.

– Vi idete u krevet samo zato što je dan dosadan? Pomišljam da kažem da takva vrsta pitanja ne spada u istragu, ali potrebno mi je njegovo saučesništvo, možda će mi kasnije zatrebati – uostalom, postoji jedna nevidljiva institucija zvana Banka usluga koja mi je uvek bila od velike koristi.

– I to se ponekad dešava. Nemate ništa zanimljivo da radite, žena je željna emocija, vi ste željni avanture i, gotovo. Sutradan, oboje se pravite kao da se ništa nije dogodilo i život teče dalje.

On mi zahvaljuje, pruža mi ruku, kaže da se u njegovom svetu stvari ne dešavaju baš tako. Postoji dosada, čamotinja, pa čak i želja da se ode u krevet – ali se ljudi

mного više kontrolišu i niko ne radi ono što prvo pomisli ili poželi.

– Možda se među umetnicima stvari odvijaju slobodnije – kaže. Odgovaram da poznajem njegov svet, ali ne želim da se upuštam u poređenja naših različitih shvatanja o društvu i ljudskim bićima. Radije ćutim, čekajući sledeći potez.

– Kad već pominjemo slobodu, možete da idete – kaže inspektor, pomalo razočaran činjenicom da jedan pisac odbija da razgovara s jednim policajcem. – Sada kad sam vas i lično upoznao, rado ću pročitati vaše knjige; istina, rekao sam da mi se ne sviđaju, ali nikad ih nisam ni čitao.

Nije mi ni prvi ni poslednji put da čujem tu rečenicu. Ako ništa drugo, zahvaljujući ovoj epizodi stekao sam još jednog čitaoca: pozdravljam se i odlazim.

Slobodan sam. Izašao sam iz zatvora, moja žena je nestala pod tajanstvenim okolnostima, nemam ustaljeno radno vreme, nemam problema u odnosima s ljudima, bogat sam, slavan, i, ako me je Ester zaista napustila, brzo ću naći nekoga ko će da je zameni. Slobodan sam i nezavisan. Ali šta je sloboda?

Proveo sam najveći deo života robujući nečemu i zato bih morao da znam značenje te reči. Od malih nogu borio sam se da mi sloboda postane najveće blago. Borio sam se protiv roditelja, koji su želeli da postanem inženjer umesto pisac. Borio sam se protiv školskih drugova koji su me od početka izabrali za žrtvu svojih okrutnih šala, i tek pošto je mnogo krvi iscurelo iz mog i njihovih noseva, tek posle mnogih večeri u kojima sam morao da krijem

od majke svoje ožiljke – jer sam svoje probleme morao da rešavam ja, a ne ona – uspeo sam da pokažem da mogu da podnesem batine bez suza. Borio sam se da nađem posao od koga ću da se izdržavam, pa sam se zaposlio kao raznoslač u gvožđarskoj radnji da bih se oslobodio porodične ucene: „mi ti dajemo novac, ali ti moraš da radiš ovo ili ono.“

Borio sam se – iako bez ikakvog uspeha – za devojkicu koju sam voleo u ranoj mladosti i koja je i mene volela; na kraju me je ostavila jer su je njeni ubedili da ja nemam budućnost.

Borio sam se protiv netrpeljivog sveta novinarstva, mog sledećeg zanimanja, kad me je prvi gazda ostavio tri sata da čekam i obratio izvesnu pažnju na mene tek kada sam počeo da cepam knjigu koju je čitao: pogledao me je iznenađeno i video da se pred njim nalazi jedna osoba dovoljno uporna i kadra da se suoči s neprijateljem. Borio sam se za socijalistički ideal, završio u zatvoru, izašao i nastavio da se borim, osećajući se kao heroj radničke klase – sve dok nisam čuo *Bitlse* i zaključio da je mnogo zabavnije voleti rok nego Marksa. Borio sam se za ljubav moje prve, moje druge, moje treće žene. Borio sam se da smognem hrabrosti da se razidem i od prve i od druge i od treće, jer ljubav nije opstala, a ja sam morao da nastavim dalje, dok ne nađem na osobu koja je došla na ovaj svet da bi mene sreća – a to nije bila ni jedna od pomenute tri žene.

Borio sam se da smognem hrabrosti i ostavim posao u novinama i upustim se u pustolovinu pisanja knjige, iako sam znao da u mojoj zemlji niko ne uspeva da živi od književnosti. Odustao sam posle godinu dana, posle više od hiljadu ispisanih stranica, koje su delovale genijalno

jer ni ja sam nisam uspevao da ih razumem.

I dok sam se tako borio, video sam ljude koji su govorili u ime slobode, ali što su vatrenije branili to isključivo pravo, tim više su postajali robovi želja svojih roditelja, braka u kome su obećali da će ostati s drugim „do kraja života“, robovi ravnoteže, režima, planova ostavljenih na pola puta, ljubavi kojima se nije moglo reći „ne“ ili „dosta“, vikenda koje su bili primorani da provode na ručkovima u neželjenom društvu. Robovi luksuza, privida luksuza, prividnog privida luksuza. Robovi jednog života koji nisu birali, ali kojim su odlučili da žive – jer ih je neko ubedio da je to za njih najbolje. I tako su se nizali njihovi jednolični dani i noći, u kojima je pustolovina postala tek prazna reč iz knjiga ili slika sa neprestano uključenog televizora, a kad god bi se neka vrata otvorila, govorili bi:

„To me ne interesuje, nije mi stalo.“

Kako su mogli da znaju da li im je stalo ili nije, ako nikad nisu ni pokušali? Ali izlišno je i pitati: zapravo, plašili su se svake promene koja bi mogla da uzdrma svet na koji su navikli.

Inspektor kaže da sam slobodan. Slobodan sam sada, a slobodan sam bio i u zatvoru, jer je sloboda i dalje ono što najviše cenim na ovom svetu. Naravno da sam zbog toga bivao prinuđen da pijem vina koja ne volim, da činim stvari koje nisam smeo učiniti i koje neću ponoviti, zaradio bezbrojne ožiljke na telu i na duši, povredio izvesne osobe – koje sam na kraju uvek molio za oproštaj, kad sam shvatio da mogu činiti sve, osim da primoram drugog da me prati u mojoj ludosti, u mojoj žeđi za životom. Ne kajem se zbog trenutaka patnje; nosim svoje ožiljke kao da su medalje i znam da sloboda ima visoku cenu, jednako

visoku kao i ropstvo – razlika je jedino u tome što u prvom slučaju plaćate sa zadovoljstvom i osmehom, čak i kad je taj osmeh pomućen suzama.

Izlazim iz zatvora, nedelja je, divan sunčani dan koji nema ničeg zajedničkog s mojim duševnim stanjem. Napolju me čeka advokat s nekoliko reči utehe i buketom cveća. Kaže da je zvao sve bolnice, mrtvačnice (ono što se uvek radi kad neko dugo ne dolazi kući), ali da nije pronašao Ester. Kaže da je uspeo da izbegne da novinari saznaju gde sam pritvoren. Kaže da mora da razgovara sa mnom, da bi razradio strategiju odbrane u slučaju da me optuže. Zahvaljujem mu na pažnji; znam da nije u pitanju nikakva pravna strategija već da, zapravo, ne želi da me ostavi samog jer ne zna kako ću da reagujem (hoću li se napiti i biti ponovo uhapšen? Napraviti skandal? Pokušati samoubistvo?) Odgovaram da imam neka neodložna posla i da obojica veoma dobro znamo da nisam ni u kakvom sukobu sa zakonom. On navaljuje, ali ja mu ne popuštam – na kraju krajeva, slobodan sam čovek.

Sloboda. Sloboda da se bude bedno i kukavno sam.

Uzimam taksi do centra Pariza, kažem mu da stane kod Trijumfalne kapije. Krećem pešice duž Jelisejskih polja, prema hotelu *Bristol*, gde sam obično pio toplu čokoladu sa Ester, svaki put kad bi se neko od nas vratio iz inostranstva. Za nas je to bilo kao neki obred povratka kući, uranjanje u ljubav koja nas je držala zajedno, iako nas je život sve češće gurao na različite puteve.

Nastavljam da hodam. Ljudi se smeškaju, deca se raduju ovim kratkim satima proleća usred zime, saobraćaj teče

neometano, sve izgleda kao da je u najboljem redu – osim što niko od tih osoba ne zna, ili se pretvara da ne zna, ili naprosto ne mari za činjenicu da sam upravo izgubio svoju ženu. Zar je moguće da ne shvataju koliko patim? Svi bi morali da budu tužni, saosećajni, solidarni s čovekom čija duša krvari od ljubavi, ali nastavljaju da se osmehuju, zaglibljeni do guše u svojim sitnim i bednim životima koji im se dešavaju samo krajem nedelje.

Kakva smešna pomisao: mnogi od tih ljudi s kojima se mimoilazim takođe imaju skrhanu dušu, a ja ne znam ni zašto ni kako pate.

Ulazim u jedan bar da kupim cigarete, a momak mi odgovara na engleskom. Svraćam u apoteku da potražim jednu vrstu mentol-bombona koje volim, a prodavac mi se obraća na engleskom (u oba slučaja obratio sam im se na francuskom). Pre no što sam stigao do hotela, prilaze mi dvojica mladića koji su upravo stigli iz Tuluza, raspituju se za neku prodavnicu u blizini. Zaustavljali su već mnoge prolaznike, ali niko ne razume šta pitaju. Šta se to desilo? Jesu li na Jelisejskim poljima promenili jezik za ova dvadeset i četiri sata koliko sam proveo u pritvoru?

Turizam i novac u stanju su da učine čuda: ali kako to ranije nisam primećivao? Možda zato što, po svemu sudeći, Ester i ja već odavno ne odlazimo na onu čokoladu, iako smo oboje u poslednje vreme mnogo putovali i vraćali se s puta. Uvek postoji nešto preče. Uvek postoji neka neodložna obaveza. Da, ljubavi moja, popićemo tu čokoladu idući put, vrati se što pre, znaš da danas imam jako važan intervju i ne mogu da dođem po tebe na aerodrom, uzmi taksi, mobilni mi je uključen, zovi ako bude nešto hitno, ako ne, vidimo se večeras.

Mobilni telefon! Izvlačim ga iz džepa, uključujem, on zvoni nekoliko puta, pri svakom pozivu srce mi zatreperi, vidim na malom ekranu imena ljudi koji me traže i ne odgovaram nikom. Kamo sreće da se pojavi „neidentifikovani broj“, jer to bi mogla biti samo ona, budući da njen broj ima svega dvadesetak osoba koje su obećale da ga nikome neće otkriti. Ne pojavljuje se, sve su brojevi prijatelja ili bliskih saradnika. Hoće da znaju šta se desilo, hoće da pomognu (kako?), pitaju da li mi nešto treba.

Telefon nastavlja da zvoni. Da li da se javim? Da li treba da se sretnem s nekim od njih?

Odlučujem da ostanem sam dok ne razjasnim sebi šta se dešava.

Stižem u *Bristol*, koji je Ester uvek opisivala kao jedan od retkih hotela u Parizu, gde se mušterije primaju kao gosti – a ne kao beskućnici u potrazi za utočištem. Pozdravljaju me kao da sam u svojoj kući, biram sto ispred jednog divnog sata, slušam klavir, gledam vrt.

Moram da budem praktičan, da razmotrim sve alternative, život teče dalje. Nisam ni prvi ni poslednji muškarac koga je napustila žena – ali zar je to baš moralo da se desi po sunčanom danu, s nasmejanim prolaznicima, s decom koja pevaju, s prvim znacima proleća, s bleštavim suncem, s vozačima koji poštuju pešačke prelaze?

Uzimam salvetu, hoću da izbijem te misli iz glave i da ih stavim na papir. Ostavimo osećanja po strani, pa da vidimo šta treba da radim:

A) ako pretpostavimo da je zaista oteta, njen život je ovog trenutka u opasnosti, a ja sam njen muž, njen drug i pratilac u svakom trenutku, i moram da prevrnem i nebo i zemlju da je nađem.

Odgovor na ovu mogućnost: ponela je svoj pasoš. Policija to ne zna, ali ponela je i lične stvari i jedan novčanik sa slikama svetaca zaštitnika, koji uvek nosi sa sobom kad putuje u neku drugu zemlju. Podigla je novac iz banke.

Zaključak: spremala se da ode.

B) Pretpostavimo da je poverovala u neko obećanje za koje se ispostavilo da je bilo zamka.

Odgovor: često je samu sebe dovodila u opasne situacije – to je u prirodi njenog posla. Ali uvek bi me upozorila, jer sam ja bio jedina osoba u koju je imala bezgranično poverenje. Govorila mi je gde će se nalaziti, s kim će biti u kontaktu (mada je, da mene ne bi izlagala opasnosti, u većini slučajeva navodila ilegalno ime dotične osobe) i šta treba da radim ukoliko se ne vrati u predviđeno vreme.

Zaključak: nije imala na umu susret sa svojim izvorima informacija.

C) Pretpostavimo mogućnost da je srela drugog čoveka.

Odgovor: nema odgovora. To je, od svih pretpostavki, jedina koja ima smisla, a ja ne mogu s tim da se pomirim, ne mogu da prihvatim da može da ode na taj način, a da mi barem ne kaže razlog. I Ester i ja uvek smo se ponosili time što smo bili kadri da se zajednički suočimo sa svim životnim teškoćama. Patili smo, ali nikad nismo lagali jedno drugo – iako poneki vanbračni izlet takođe spada u pravila igre. Znam da se mnogo promenila otkako je upoznala tog Mihaila, ali zar to opravdava raskid jednog braka koji traje deset godina?

Čak i ako je spavala sa njim, ako se zaljubila, zar neće staviti na vagu sve naše zajedničke trenutke, sve što smo zajedno postigli, pre no što se upusti u avanturu bez povratka? Slobodna je da putuje kad god hoće, i stalno

je bila okružena muškarcima, vojnicima koji dugo nisu videli ženu, ali ja je nikad ništa nisam pitao, a ni ona ništa nije govorila. Oboje smo bili slobodni i ponosili se time.

Ali Ester je nestala. Ostavila je tragove koji su samo meni vidljivi, kao da mi ostavlja tajnu poruku: odlazim.

Zašto?

No, вреди li uopšte odgovarati na to pitanje?

Ne вреди. Jer u odgovoru se krije moja vlastita nemoć da zadržim pored sebe ženu koju volim. Da li ima smisla da je tražim da bih je ubedio da mi se vrati? Da prosim, da je preklinjem da pruži još jednu šansu našem braku?

To je smešno: bolje da patim kao što sam i ranije patio, kad su druge osobe, koje sam takođe voleo, rešavale da me ostave. Bolje je da oližem svoje rane, kao što sam činio u prošlosti. Neko vreme misliću na nju, postaću gorak i gnjaviću prijatelje jer će mi jedina tema biti odlazak moje žene. Pokušaću da opravdam sve što se dogodilo, proveliću dane i noći pretresajući svaki trenutak proveden pored nje, da bih, na kraju, zaključio da se grubo ponela prema meni, i to meni koji sam se uvek trudio da joj pružim samo najbolje. Nalaziću druge žene, a dok koračam ulicom svakog trenutka mimoilaziću se s nekom osobom koja bi mogla biti ona. Patiću dan i noć, noć i dan. To može potrajati nedeljama, mesecima, možda čak i duže od godinu dana.

A onda ću se jednog jutra probuditi, uvideti da mislim na nešto drugo, i shvatiti da je najgore prošlo. Srce je slomljeno, ali se oporavlja i uspeva ponovo da nazre lepotu života. To se i ranije dešavalo i dešavaće se ponovo, ubeđen sam. Kad neko ode, odlazi zato što neko drugi treba da dođe – dakle, ponovo ću sresti ljubav.

Na trenutak uživam u pomisli na svoj novi položaj: samac i milioner. Mogu da izađem s kim hoću, u po bela dana. Mogu da se ponašam na prijemima onako kako se nisam ponašao sve ove godine. Vest će se brzo proširiti i mnoge žene, mlade i one što više nisu u cvetu mladosti, bogate ili ne baš tako bogate kao što bi želele, inteligentne ili možda samo dovoljno obrazovane da kažu ono što bih ja voleo da čujem, pohrliće na moja vrata.

Želim da verujem da je divno biti slobodan. Ponovo slobodan. Spreman da sretnem pravu ljubav svog života, onu koja čeka samo na mene i koja nikad neće dozvoliti da ponovo zapadnem u ovu ponižavajuću situaciju.

Ispijam čokoladu, gledam na sat i znam da je još rano da okusim ono prijatno osećanje da ponovo pripadam ljudskom rodu. Nekoliko trenutaka sanjarim kako će Ester ući na ova vrata, preći po ovim lepim persijskim tepisima, sestri kraj mene ne govoreći ništa, popušiti cigaretu, osmotriti unutrašnji vrt i držati me za ruku. Tako prolazi pola sata, pola sata verujem u tu izmišljenu priču, sve dok ne uvidim da je u pitanju samo još jedna iluzija.

Rešavam da se ne vraćam kući. Odlazim na recepciju, tražim sobu, četkicu za zube, dezodorans. Hotel je pun, ali poslovođa mi izlazi u susret: dobijam divan apartman s pogledom na Ajfelovu kulu, terasu, krovove Pariza, svetlosti što se malo-pomalo pale, porodice koje se okupljaju na nedeljnu večeru. I ponovo mi se vraća onaj utisak sa Jelisejskih polja: što je sve oko mene lepše, ja se sve bednije osećam.

Nema gledanja televizije. Nema večere. Sedim na terasi i pravim retrospektivu svog života: mladić, koji je sanjao da postane slavni pisac, najednom uviđa da je stvarnost potpuno drugačija – piše na jednom jeziku na kome gotovo niko ne čita, u jednoj zemlji za koju obično kažu da nema čitalačku publiku. Porodica ga prisiljava da upiše fakultet (svaki je dobar, sine, samo pod uslovom da diplomiraš, jer, u protivnom nikad nećeš postati „neko i nešto“ u životu). On se buni, skita po svetu u vreme „hipi“ pokreta, susreće jednog pevača, piše tekstove za muziku i preko noći uspeva da zaradi više para nego njegova sestra, koja je poslušala savet roditelja i postala inženjer hemije.

Nastavljam da pišem reči, pevač postiže sve veći uspeh, kupujem nekoliko stanova, raskidam sa pevačem, ali imam dovoljno ušteđevine da sledećih nekoliko godina ne moram da radim. Ženim se prvi put jednom ženom starijom od sebe od koje sam mnogo naučio – da vodim ljubav, da se ponašam, da govorim engleski, da kasno ležem – ali se, na kraju, ipak rastajemo jer ona smatra da sam „emocionalno nezreo, zato što trčim za svakom devojkom s velikim grudima“. Ženim se drugi i treći put osobama za koje verujem da će mi pružiti emocionalnu stabilnost: postizem ono što želim, ali otkrivam da je željena stabilnost praćena teškom čamotinjom.

Još dva razvoda. Ponovo sloboda, ali to je samo spoljni utisak: sloboda nije odsustvo obaveza, već sposobnost da izaberem – i prihvatim – ono što je za mene najbolje.

Nastavljam potragu za ljubavlju, nastavljam da pišem tekstove za muziku. Kad me pitaju čime se bavim, odgovaram da sam pisac. Kad mi kažu da su čuli samo za moje muzičke tekstove, kažem da je to samo deo mog posla.

Kad se izvine i kažu da nisu čitali nijednu moju knjigu, objašnjavam da radim na jednom projektu – što je obična laž. Zapravo, imam novac, imam društvene veze, ali jedno nemam – hrabrosti da napišem knjigu, da svoj san pretvorim u stvarnost. Ako pokušam i propadnem, ne znam kako će izgledati ostatak mog života: zato je bolje živeti misleći na neki san, nego se suočiti sa mogućnošću da se on izjalovi.

Jednog dana dolazi jedna novinarka da me intervjuiše: interesuje je kako je to kad radite nešto što je poznato u celoj zemlji, a da pritom niko ne zna ko ste vi, jer se obično samo pevač pojavljuje u medijima. Lepa, inteligentna, ćutljiva. Ponovo se srećemo na nekoj zabavi, i pošto više ne postoji presija posla, uspevam da je odvedem u krevet još iste noći. Zaljubljujem se, ona misli da sam drogiran. Telefoniram, a ona se uvek pravda da je zauzeta. Što me više odbija, sve me više zanima – sve dok ne uspem da je ubedim da provede jedan vikend u mojoj kući van grada (iako me smatraju crnom ovcom, često se isplati biti na svoju ruku – ja sam bio jedini, od svih svojih prijatelja, koji je već u to vreme uspeo da kupi vikendicu).

Tri dana provodimo sami, gledajući more. Ja kuvam za nju, ona mi priča dogodovštine sa svog posla i na kraju se zaljubljuje u mene. Vraćamo se u grad i ona počinje redovno da spava u mom stanu. Jednog jutra izlazi ranije nego obično i vraća se sa svojom pisaćom mašinom: od tog dana, kao po nekom prećutnom dogovoru, moja kuća postaje i njena.

Počinju isti sukobi kakve sam imao i s prethodnim ženama: one, neprestano u potrazi za sigurnošću, za vernošću,

ja – u potrazi za pustolovinom i nepoznatim. Ovoga puta, međutim, veza duže opstaje; pa ipak, posle dve godine, pomišljam da je došao trenutak da Ester vrati kući svoju pisaću mašinu i sve što je donela.